

Y Vân và ảo ảnh cuộc đời

Lê Hữu

** Gửi Túc Trí, người yêu
những con tàu và sân ga*

*“Yêu cho thấy bao lâu dài
chỉ còn vài trang giấy”
 (“Ảo ảnh”, Y Vân)*

Một con đường sắt / trăm con tàu...

Câu hát ấy nghe được trong bài “Đêm tái ngộ” của Y Vân. Một cô bạn tôi nói rằng cô yêu nhạc Y Vân vì những câu hát nói về “con tàu và sân ga” như thế. Tôi nói như vậy thì cô yêu những... sân ga chứ đâu phải là yêu nhạc Y Vân. Cô bạn cười, nói rằng có nhiều bài nhạc nói về sân ga nhưng cô yêu những bài của Y Vân hơn cả. “Bài ‘Tiễn em’ của Phạm Duy và Cung Trầm Tưởng chẳng hạn,” cô nói, “cũng hay vậy, nhưng có vẻ... Tây quá.”

Tôi chắc không phải chỉ có “trăm con tàu” thôi mà biết bao nhiêu là con tàu đến và đi trong cuộc đời này, không làm sao đếm hết được. Sân ga vẫn nằm đấy, im lìm, hiu quạnh, như cõi lòng trống vắng, quạnh hiu của một người vừa tiễn đưa một người.

Hình ảnh con tàu và sân ga thường vẽ ra cảnh tượng buồn bã của một cuộc chia tay. Chia tay với con tàu, hay chia tay với sân ga, cũng là chia tay với một mối tình. Mối tình nào, tiếng còi tàu nào còn đeo đuổi cô bạn tôi mãi đến tận bây giờ, như đã đeo đuổi người nhạc sĩ đã viết nên những bản tình ca không hạnh phúc về những lứa đôi yêu nhau mà chẳng được gần nhau.

“Vì đời ai biết ta hơn mình!”

*Vắng con tàu sân ga thường héo hắt
Thiếu anh lòng em thấy quạnh hiu*

Câu hát ấy ở trong bài “Ảo ảnh” của Y Vân.

Sân ga là “chứng nhân” của bao cuộc hội ngộ và chia phôi, nụ cười và nước mắt, hợp tan và tan hợp.

Một trong những bài phổ thơ hay nhất của Y Vân, “Đêm giã từ”, nói về nỗi buồn sân ga trong giờ phút tiễn đưa của đôi tình nhân.

*Mưa buốt lạnh trong đêm / đứng trên thềm ga vắng
hắt hiu ngọn đèn vàng / em tiễn anh
Mưa gió lùa qua hiên / giữa khi mình lưu luyến
thì tiếng còi lạnh lòng xé màn đêm*

Tiếng còi tàu “lạnh lòng” không chỉ “xé màn đêm” mà còn... “xé đôi lòng” (nói như câu hát trong bài “Biệt ly” của Dzoãn Mẫn, “Ôi, còi tàu như xé đôi lòng!”...).

*Anh bước vào toa trong / mắt không rời ga vắng
Trời mưa chỉ làm buồn chúng mình thêm...*

*Ánh sáng cây đèn ủa soi trên thềm
Còn đó chầng / là bóng em và bóng đêm*

Còn nỗi buồn nào sâu hơn, tái tê hơn nỗi buồn sân ga “hắt hiu ngọn đèn vàng”, khi tiếng còi tàu xa dần, khi bóng con tàu mờ dần trong tiếng mưa đêm, chỉ còn lại “bóng em và bóng đêm”...

Bài hát đã buồn, qua giọng buồn rã rượi của Thanh Thúy, nghe càng buồn hơn.

Những câu chuyện về “con tàu và sân ga”, về một người ra đi, một người ở lại, thường là những chuyện không mấy... vui, có lẽ vì vậy Y Vân phải viết thêm “Đêm tái ngộ” để cho câu chuyện tình buồn “Đêm giã từ” ấy có một *happy ending* cho hợp lẽ tuần hoàn của đất trời, hợp rồi tan, tan rồi hợp.

*Em đứng đây chờ anh trước thềm ga
hiu hắt cây đèn đêm giã từ xưa...*

*Anh bước xuống tàu / ngỡ ngác vài giây
khi thấy em cười sau ánh đèn soi
Nhìn nhau mà nói không nên lời
Nơi cũ lúc xưa tay rời / thì nay lại tay cầm tay*

“Tay cầm tay”, như thế cũng tạm ổn, tuy nhiên sau đó cảm thấy vẫn... chưa đủ, nhạc sĩ bèn phải viết thêm “Nụ cười tái ngộ” để có một kết thúc tròn đầy, có nhân có hậu (như là... tên thật của ông, Trần Tấn Hậu). Bài hát được yêu thích qua những giọng Trúc Mai, Lệ Thanh, Carol Kim...

*Ôi, nụ cười thắm trên môi
Túi hờn xưa đã vơi / những đau thương xa rồi...
Nếu hạnh phúc là giấc mơ / thì đã tròn ý thơ
không còn mong chờ*

Sau nước mắt chia phôi là “nụ cười tái ngộ”. Y Vân là thế, là con người nghệ sĩ yêu cái đẹp và đầy lòng nhân bản.

Bài nhạc buồn nhất của Y Vân không phải là “Đêm già từ”, và cũng không phải là bài... “Buồn”.

*Buồn như ly rượu đầy / không có ai cùng cạn
Buồn như ly rượu cạn / không còn rượu để say*

Bài nhạc buồn nhất là bài có cái tựa cũng chỉ một chữ thôi, bài... “Thôi” (phổ thơ Nguyễn Long). Nhạc điệu và lời hát nghe sứt mướt, sứt sùi không kém gì bài “Sang ngang” của Đỗ Lễ .

*Thôi em đừng khóc nữa làm gì...
Thôi em đừng tiếc / em đừng tiếc / đừng tiếc nữa
đừng để lòng anh trở lại kiếp u buồn...
Thôi, thôi bờ vai đừng rung động
đã hết rồi còn khóc nữa chi em*

Nghe “Thôi” qua những giọng Thái Thanh, Hùng Cường, Jo Marcel mà nghe tim thắt lại, nghe ruột gan tái tê, héo hắt.

Một bài nhạc khác cũng khá buồn là “Chiều mưa công viên”, nghe được qua những giọng Lê Thanh, Mỹ Thê, Lê Thu...

*Chiều mưa công viên / ghé đá buồn tênh
Chiều mưa rét mướt / cỏ non trăm cánh
Ai thương ai dưới mưa buồn không?
Mưa trong đôi mắt chờ trông...
Mưa như mưa đã ngàn năm...*

Như sợ rằng “Chiều mưa công viên” vẫn chưa đủ buồn, nhạc sĩ dắt ta đi vào chiều mưa... nghĩa trang.

*Chiều mưa nghĩa trang / trời sa xuống thấp
Buồn không tiếng khóc / nhớ thương hết rồi
Người qua nghĩa trang / lòng xưa thức giấc
Nghe mưa lạnh lòng / nhớ nhau vô cùng...
 (“Chiều mưa nghĩa trang”)*

Trong cái sống có chấp chờn nổi chết, trong xum họp có bàng bạc nổi ly tan. Đôi lúc ta còn nghe ông “triết lý vụn” về cuộc sống bẽ bộn, về nỗi khát khao tìm đến sự bình an trong tâm hồn sau những miệt mài đeo đuổi, tìm kiếm. Như trong “Đồi thông”, một bài Blues.

*Hoài công tìm kiếm / trên bước đi thặng trầm
còn đâu đẹp hơn bên gốc thông ngàn
Lặng nghe muôn tiếng ca / quên niềm ưu phiền
vì đời ai biết ta hơn mình!*

Bài hát nghe được qua những giọng Anh Ngọc, Duy Trác, Lê Thu, Ban hợp ca Thăng Long, mỗi giọng có những nét đẹp riêng trong cách thể hiện.

Hay như “Hoàng hôn trên bãi biển”, một bài Rumba, nói về những giấc mơ hư ảo của đời người, như những vết chân, những lâu đài trên cát.

*Nhớ câu xưa rằng,
“Đừng làm lầy trên cát vàng
để rồi lầy tan theo sóng”...*

*Bóng ai xa rồi / mờ dần
Bàn chân gót trần / còn hình nằm soi trong nắng
Sóng xa vô tư dâng lên
tựa như chiếc khăn / ai đem xóa đi không còn
một vết chân mềm...*

Hay như “Áo ảnh”, một bài Boston (sau đổi thành Rumba), nói về những đuôi bắt chiếc bóng tình yêu.

*Yêu cho thấy bao lâu dài
chỉ còn vài trang giấy...*

*Kìa phồn hoa còn đó
Những con đường buồn vui lộng gió
Những ân tình chìm trong lòng phố
cũng theo hư không mà đi...*

Thật khó mà kể ra cho hết được các bài nhạc của Y Vân, và cũng khó mà nói được giọng hát nào là “độc quyền” hoặc thích hợp với nhạc Y Vân, cho dù một vài ca sĩ từng hát nhiều bài của Y Vân như Lê Thanh, Thanh Thúy, Minh Hiếu, Phương Tâm... Tuy nhiên, có thể kể ra những giọng hát được xem là gắn liền với những bài hát phổ biến nhất của Y Vân, như:

Ngọc Cẩm & Nguyễn Hữu Thiết với “Đôi mái chèo trắng”; Thanh Thúy với “Lòng mẹ”, “Đêm già từ”; Minh Hiếu với “Ngăn cách”; Hồng Phúc với “Tình yêu thủy thủ”; Mai Trường-Trần Ngọc-Hồng Phúc với “Những bước chân âm thầm”; Phương Tâm với “60 năm”, “20 – 40”, “Thần tượng”; The Cat’s Trio (ban nhạc nữ) với “Đêm đô thị”; Ban hợp ca Thăng Long với “Đồi thông”; Duy Trác với “Đừng lừa dối nhau”, “Tôi sẽ đưa em về”; Sĩ Phú với “Người em sâu mộng”; Hà Thanh với “Cánh hoa thời loạn”, “Tuông vọng”; Thái Thanh với “Thôi”, “Thương về năm Cửa Ô xưa”; Lê

Thanh với “Chiều mưa công viên”, “Hoàng hôn trên bãi biển”; Yến Vỹ với “Sài Gòn”; Trúc Mai với “Về miền Tây”, “Bóng người cùng thôn”; Hoàng Oanh với “Xa vắng”, “Tình chàng ý thiếp”, “Đôi mắt người xưa”; Nhật Trường với “Khi em nhìn anh”; Duy Khánh với “Hãy yêu tôi”; Khánh Ly với “U hoài”; Lệ Thu với “Áo ảnh”; Mỹ Thê với “Thương anh”; Túy Phượng với “Người yêu lý tưởng”; Connie Kim với “Tình lính”; Carol Kim với “Đêm tái ngộ”; Vy Vân với “Đại lộ hoàng hôn”; Ngọc Long với “Những bước chân trên cao nguyên”; Ban Sao Băng với “Tôi trở về thành phố”; Hùng Cường với “Thúy đã đi rồi”; Mai Lệ Huyền với “Thiên thần mũ đỏ”; Elvis Phương với “Tát nước đầu đình”...

Có thể nói không ca sĩ nào ngày ấy mà không từng hát một bài nào của Y Vân.

“*Tưởng lòng là mây theo gió về...*”

*Em yêu gì xa vắng
cho trời mây ướp buồn!*

Tôi tin rằng thật khó mà tìm được chữ nào hay hơn và “thơ” hơn chữ “ướp” trong câu hát trên. Câu ấy ở trong bài “Những bước chân âm thầm”, phổ một bài thơ năm chữ của Kim Tuấn. Lại một điều, câu hát ấy cũng như những câu hát được nhiều người yêu thích trong bài nhạc ấy, không thấy có trong bài thơ được Y Vân phổ nhạc, chẳng hạn:

*Anh yêu tình nở muộn
Chiều tím màu mền thương*

Tôi chắc những người yêu thơ sẽ thích hai câu “thơ” ấy. “Tình nở muộn”, nghe không “mới” hay sao!

*Mắt biếc sầu lắng đọng
Đèn thấp mờ bóng đêm*

Hai câu này cũng được Y Vân thêm vào, làm cho bài thơ nghe “thơ” hơn và làm cho bài nhạc có một khí hậu trầm mặc của những “*rặng thông già lặng câm*”, của “*gió rét về lạnh căm*” và của “*từng bước, từng bước thăm*”, như vẽ lên hình ảnh thật cô đơn của một người lặng lẽ đếm bước trong chiều, tìm về những tháng năm kỷ niệm đã phai pha.

Câu thơ “Tay đan đây kỷ niệm” của Kim Tuấn được Y Vân đổi khác đi một chữ thành “*Tay đan sầu kỷ niệm*”, nghe “buồn” hơn và lắng đọng hơn.

“*Đời biết ai thương mình!...*” (câu hát cuối, cũng được Y Vân thêm vào). Bài hát kết thúc như một dấu hỏi lửng lơ, như nỗi buồn vương vất, không trôi đi được, làm sâu thêm nỗi cô đơn của kẻ độc hành.

Thường thì khi phổ nhạc một bài thơ, vì những lý do “kỹ thuật”, nhạc sĩ có thể thay đổi chút ít lời thơ, hoặc có khi phải đặt thêm lời cho bài thơ phổ nhạc. Những “sáng tạo” này của Y Vân chẵn xuôi chiều với mạch thơ và phù hợp với tổng thể của bài thơ, cho thấy “tay nghề” phổ thơ của người nhạc sĩ.

Người ta yêu “Những bước chân âm thầm” là yêu nhạc điệu ấy lẫn những lời hát thật đẹp ấy, và cũng yêu cả những giọng hát trầm ấm của Mai Trường-Trần Ngọc-Hồng Phúc quyện vào nhau (cách thể hiện của Ban hợp ca Thăng Long và Ban Sao Băng sau này nghe cũng hay không kém). Có vẻ như bài hát ấy hát “đơn ca” nghe không được hay, đâu là những giọng ca xuất sắc.

“Những bước chân âm thầm” của Y Vân và “Anh cho em mùa xuân” của Nguyễn Hiền được xem là hai bài phổ thơ Kim Tuấn hay nhất. Rõ ràng là Y Vân đã làm cho người ta đi tìm bài thơ “Kỷ niệm” của Kim Tuấn, và cũng làm cho nhiều nhạc sĩ tìm đến thơ Kim Tuấn để phổ nhạc, và để mong có được “Những bước chân âm thầm” khác.

Không kể những bài nhạc phổ thơ như “Đêm già từ” và “Thôi”, giới yêu nhạc cũng yêu thích những bài nhạc tình của Y Vân phổ từ thơ Lưu Trọng Lư, như “Người em sầu mộng”:

*Ai bảo em là giai nhân / cho lệ đêm xuân tràn
cho tình dâng đầy trước ngõ / cho mộng tràn gói chẵn*

Hoặc “U hoài”:

*Anh xin / muốn xin em đừng nói
Lệ buồn sẽ nhỏ trong đêm nay...*

*Hãy như chiếc sao băng / băng mãi
để lòng buồn / buồn mãi không thôi*

Hoặc những bài phổ thơ Đinh Hùng, như “Hãy yêu tôi”:

*Tôi không yêu sao có má em hồng?
Tôi không buồn sao có mắt em trong?
Tôi không yêu sao có phấn hương nồng?
Tôi không mộng sao có lá thư xanh?*

Một bài phổ thơ khác là “Dung nhan mùa hạ” (thơ Hoàng Huy), nghe được qua những giọng Duy Trác và Nhật Trường với lời hát khá “lập dị”. Bài hát, có lẽ vì thế ít được phổ biến.

*Khi em tắm nắng / cho tôi xin hai thước mặt trời
Vẽ kiêu sa thân vệ nữ ngàn đời...
Xin cho ngây ngất / bên dung nhan đàn trắng hạ này
và cho xanh giác ba mươi*

“Xa vắng” và “Tình chàng ý thiếp” có thể gọi là phóng tác ý thơ “Chinh phụ ngâm khúc”, kể về nỗi lòng chinh phụ của những “cánh hoa thời loạn”, với con tim héo hắt, với âu lo thân thờ và nỗi nhớ thương dằng dặc qua bao năm chờ tháng đợi mỗi mòn.

*Đợi chàng một hai năm / hay là cả đời xuân xanh
Ngày nao đầu pha tuyết sương
vẫn mong tái ngộ một lần...*

*Ngày anh xa vắng / tóc buông giữ vẹn lời thề
Ước mong ngán lệ ngày về / thay dòng nước mắt khi đi
Vì trời làm phong ba / nên đời hội ngộ chia ly*

*Lệ rơi nhiều hơn nước mưa
dấu cho bốn biển chẳng vừa
(“Xa vắng”)*

Bao nhiêu là nước mắt của bao nhiêu người vợ trẻ “tóc buông giữ vẹn lời thề”, cam chịu nỗi tàn phai nhan sắc và phòng không chiếc bóng lạnh lùng buổi chinh chiến điêu linh. Lời ca tiếng nhạc nghe mà não lòng.

*Ngày ngày ra đứng / trước thềm nhìn theo lối xưa...
Thiếp bên song cửa / nhìn trăng úa
Chàng ngoài chân mây / gọi mưa bay...*

*Từ chàng xa vắng / má hồng điểm trang với ai
Nước dâng rồi vơi / lòng thiếp biết bao giờ nguôi
Thẫn thờ trâm lệch / buồn thương nhớ
Lông vòng lưng eo / sầu tương tư
Nhặt làn môi son / hôn duyên lỡ / những mùa xuân qua
(“Tình chàng ý thiếp”)*

Nhiều bài của Y Vân, tuy không phải nhạc phổ thơ, nhưng là những bài nhạc rất thơ, với những lời nhạc đẹp tựa lời thơ.

Như những lời tả tình tả cảnh “Hoàng hôn trên bãi biển”.

*Hoàng hôn nắng soi trên biển xanh
Người đi vết chân in cồn cát trắng
Lặng nghe những âm thanh mơ hồ
ngàn con sóng xô ven bờ
tưởng lòng là mây theo gió về*

Tôi chắc những người yêu thơ sẽ thích câu “thơ” ấy, “Tưởng lòng là mây theo gió về...”

*Trời mây dặt nhau đi vào đêm
mình tôi đứng đây nghe chiều lên tiếng*

Chữ “dặt” ấy, tôi chưa thấy ai sử dụng hay hơn.

Có khi là nỗi xót xa và tiếc nuối vì không giữ được tình yêu:

*Những neo thuyền yêu đương thường dễ đứt
khiến bao chiều trên bến tịch liêu
(“Áo ảnh”)*

Có khi là những lời tự tình ngọt ngào của những lứa đôi yêu nhau:

*Tôi sẽ đưa em về / miền hoa thơm cỏ biếc
Chiều hôn trên làn tóc / mùa thu in màu mắt
Tôi sẽ đưa em về / mà không lo thiếu tình yêu
(“Tôi sẽ đưa em về”)*

Hay... “sẽ đưa em đi”:

*Em là chim Yến nhỏ / anh khoác áo vân du
Đường xa em có ngại / áo mây anh áp ủ
Ta tìm lên núi Tình / Ta đến suối Yêu Đương
rồi đi thăm bến Mộng / sẽ qua đò Ái Ân...*
(“Khi em nhìn anh”)

Bài nhạc được yêu thích qua giọng hát khá truyền cảm của Nhật Trường, Sĩ Phú. Chữ “Yến” viết hoa trong bản nhạc được cho là... tên cô gái nào đó, mối tình nào đó của Y Vân, thực hư không rõ. Tương tự, có những lời giải thích không giống nhau về bút danh “Y Vân” của ông, với cái họ “Y” nghe tựa như họ của người sắc tộc thiểu số ở cao nguyên Trung phần. Người thì cho rằng nhạc sĩ có mối liên hệ khá mật thiết với “phố núi” nào đó ở cao nguyên (qua những bài “Tiếng trống cao nguyên”, “Những bước chân trên cao nguyên”...). Người thì nói rằng cái tên ấy có nghĩa là... “Yêu” cô gái tên “Vân” nào đó. (Đến “Y Vũ”, tên của người nhạc sĩ là em trai của ông, thì chẳng thấy ai... giải thích chi cả). Những chuyện ấy chỉ là “nghe vậy biết vậy” và cũng chẳng mang ý nghĩa gì đối với sự nghiệp âm nhạc của Y Vân; hơn thế nữa, ông không có khuynh hướng bộc lộ những chuyện riêng tư nên ai muốn nói gì thì nói, ông vẫn lặng thinh, vì... “đời ai biết ta hơn mình”.

“Bao năm nước mắt như suối nguồn...”

Một nhạc sĩ tên tuổi thường có ít nhất một, hai bài nhạc nào đó gắn liền với tên mình. Khi nhắc đến tên bài nhạc ấy, người ta nghĩ ngay đến tên nhạc sĩ ấy. Có khi chỉ một bài nhạc thôi cũng đủ làm nên tên tuổi người nhạc sĩ. Nhiều nhạc sĩ sáng tác chỉ mong có được một bài nhạc gắn liền với tên mình, trong lúc ấy Y Vân không chỉ có một mà khá nhiều bài gắn liền tên ông, đến nỗi người ta tự hỏi những bài nào trong số ấy là... “Y Vân” nhất. Nếu phải chọn ra ba bài, theo tôi, đấy là những bài “Lòng mẹ”, “Sài Gòn” và “60 năm” (còn gọi là “60 năm cuộc đời”). Nói đến tên bài nào trong số những bài ấy, người ta lập tức bật ra ngay cái tên “Y Vân” chứ không nói lầm sang tên một nhạc sĩ nào khác. Bài thứ nhất ngợi ca trái tim của người mẹ, làm cho những đứa con yêu mẹ mình hơn. Bài thứ hai ngợi ca cuộc sống tươi đẹp, làm cho người ta thêm yêu thành phố từng là thủ đô của

miền Nam. Bài thứ ba ngợi ca tình yêu và cuộc sống, làm cho những đôi tình nhân thêm gắn bó nhau.

“Lòng mẹ” đến nay vẫn được xem là bài hát *classic* về người mẹ tiêu biểu nhất và hay nhất, hiểu theo nghĩa bài hát quen thuộc nhất, được nhiều người nghe, nhiều người hát và nhiều người yêu thích nhất. (“Mẹ tôi” của Nhị Hà và “Quê mẹ” của Thu Hồ cũng là những bài khá cảm động và lấy được nhiều nước mắt của những đứa con mất mẹ).

Hầu như không ai... biết hát mà không từng hát một đôi câu bài “Lòng mẹ”. Hầu như không ca sĩ nào mà không từng hát “Lòng mẹ”, và giọng Thanh Thúy, theo tôi, cho nhiều cảm xúc nhất. Nhạc điệu man mác, lời hát bình dị, đơn sơ nhưng nghe dạt dào tình cảm như là tấm lòng của người mẹ.

Sau những chữ “như” là những cách ví von mang theo nhiều hình ảnh, nhiều ý tưởng thật gần gũi, thân quen.

*Lòng mẹ bao la như biển Thái Bình rạt rào
Tình mẹ tha thiết như giòng suối hiền ngọt ngào
Lời mẹ êm ái như đồng lúa chiều rì rào...*

*Lòng mẹ thương con như vầng trăng tròn mùa thu
Tình mẹ yêu mến như làn gió đùa mặt hồ
Lời ru man mác êm như sáo diều dật dờ*

Và những lời thật cảm động về “lòng mẹ thương con”.

*Dù cho mưa gió không quản thân gầy mẹ hiền
Một sương hai nắng cho bạc mái đầu buồn phiền...*

*Bao năm nước mắt như suối nguồn
chảy vào tim con / mái tóc trót đành dẫm sương*

Nghe những câu hát ấy không ai mà không nghe lòng chùng xuống, không nghe tim thất lại và chỉ ước mong ngày nào được... “quay về vui vầy dưới bóng mẹ yêu”.

“Lòng mẹ” có lẽ là bài hát được sử dụng nhiều nhất trong đám táng người mẹ nào vừa xa lìa thế gian này.

Giống như đề tài về tình yêu, đề tài “người mẹ” là vô tận, và các nhạc sĩ vẫn còn tiếp tục sáng tác về đề tài này trong một cố gắng để vượt qua được “Lòng mẹ” của Y Vân, nhưng trước sau vẫn chỉ là... những cố gắng vô ích.

Khi hát bài “Lòng mẹ” là khi ta nghĩ về, nhớ về người mẹ của mình, là đáng sinh thành, là người đã trao tặng cho ta đời sống này. Người mẹ trong bài hát của Y Vân không chỉ là, không còn là bà mẹ của riêng ông mà là của tất cả những ai có được một người phụ nữ yêu quý trên đời này để gọi là “Mẹ”. Có một cách nói quen thuộc chúng ta vẫn nghe, đại để “Mỗi chúng ta đều mắc nợ (hay “đều mang ơn”)...” nhằm ca ngợi hoặc đề cao ai đó—đôi lúc quá lớn—về những thành tựu hoặc công hiến có ý nghĩa đặc biệt cho công chúng, tôi cho là sẽ không có gì quá đáng khi nói rằng chúng ta cần cảm ơn tác giả bài “Lòng mẹ”, cảm ơn người nhạc sĩ đã nói thay cho chúng ta những điều ta muốn

nói về người mẹ của mình hay những bà mẹ yêu dấu trên thế gian này mà không diễn được ý của một đứa con.

Tôi cũng tin rằng một trong những việc làm mà Y Vân cho là ý nghĩa nhất trong đời mình là ông đã dâng tặng bà mẹ mình bài hát ấy, như dâng tặng bông hoa thơm ngát của lòng biết ơn.

Điều “tệ hại” nhất là cố tình khoác cho bài hát nói về trái tim của người mẹ ấy tấm áo có... màu sắc chính trị, như: “Nhạc sĩ Y Vân sáng tác bài ấy từ nỗi xót thương bà mẹ mình bị... cảnh sát ‘chế độ cũ’ bắt giam vì vi phạm giờ giới nghiêm, nửa đêm ra máy nước công cộng giặt quần áo cho con...” (trong lúc ai cũng biết bài hát ra đời trong những năm “thanh bình” hiếm hoi ở miền Nam vào cuối thập niên 1950’s, khi mà mọi sinh hoạt của người dân kéo dài thâu đêm suốt sáng, và chẳng ai biết “giới nghiêm” là... cái gì).

Khác với bài “Lòng mẹ”, “Sài Gòn” với tiết tấu vui tươi nhộn nhịp qua những giọng Yến Vỹ, Trúc Mai, Carol Kim... thời ấy, được xem là bài Cha Cha Cha đầu tiên của nhạc Việt. “Sài Gòn” của Y Vân và “Ghé bến Sài Gòn” của Văn Phụng được kể là những bài nhạc hay nhất nói về thủ đô miền Nam, về một thành phố trẻ trung, tươi đẹp và tràn đầy sức sống.

“60 năm” còn “kích động” hơn cả “Sài Gòn” nữa, với thể điệu Twist và với nhạc điệu náo hức như giục giã những lứa đôi phải gấp gáp “yêu nhau đi, chiều hôm tối rồi”, phải vội vàng lên đê mà chạy đua với chiếc kim thời khắc của tình yêu, vì cuộc sống ngắn ngủi. Hãy đến gần nhau hơn, hãy cho nhau những thương yêu ngọt ngào, vì... “*được bao năm sống mà yêu nhau*”.

Em ơi, có bao nhiêu

sáu mươi năm cuộc đời!

Khi xa em rồi / anh biết thương yêu ai

nên ta yêu nhau / thì yêu cho trọn đời

Em ơi, ta sống là bao!...

Nếu cần kể thêm bài nhạc nào của Y Vân được yêu thích và phổ biến rộng rãi trong những năm đầu thập niên 1960’s, không thể không nhắc đến “Ngăn cách”, là câu chuyện tình buồn của những lứa đôi yêu nhau mà nào có được gần nhau. Bài hát gắn liền với những giọng Thanh Thúy, Minh Hiếu.

Từ ngày mai ngăn cách

hết rồi là khi đưa đón...

Thời của “Ngăn cách” là thời của những Slow, Boston, Blues..., thời của tiếng nhạc bèn bòn trôi đi chậm chậm trong bóng tối mờ mờ của các phòng trà, các vũ trường, trong đó không bao giờ thiếu những bài của Y Vân như “Ngăn cách”, như “Đừng lừa dối nhau”, như “Chiều mưa công viên”, như “Người em sầu mộng”, như “Tôi sẽ đưa em về”, như “Đêm già từ”, như “Áo ảnh”:

Những ân tình em đọng bằng nước mắt

khóc cho đầy hai chữ tình yêu

Phấn hương nồng em xem tựa tấm áo

đã thay màu ân ái từ lâu

“Đã có ‘Ngăn cách’ nên tìm thêm ‘Áo ảnh’; đã có ‘Áo ảnh’ nên tìm thêm ‘Tuông vọng’”, câu ấy đọc thấy nơi bìa sau một bản nhạc của Y Vân, như muốn kết hợp thành một “bộ ba” nhạc tình Y Vân. Tuy nhiên “Tuông vọng”, bài nhạc ngợi ca thiên chức cao quý của người phụ nữ, có vẻ ít được đón nhận như hai bài kia.

*Không có em sao có nàng Tô Thị
Không có em sao có Hòn Vọng Phu...*

*Không có em ai biết lòng chinh phụ
Không có em ai nhớ người chinh phu*

*Tuông vọng về đôi mi nhìn xuôi xuống
ngày ngày ôm ấp con thơ / em khẽ ru câu dịu hiền*

Bài hát nghe được qua những giọng Hà Thanh, Phương Dung ngày ấy.

Trong số những sáng tác của Y Vân, có những bài ông soạn chung với các nhạc sĩ khác, như “Chiến sĩ của mùa xuân”, “Về dưới mái nhà”, “Đường đi lối về”, “Gió hiền”, “Mây chiều” với Xuân Tiên; “Tiếng hát quê hương” với Xuân Lô; “Cát biển” với Lê Trọng Nguyễn; “Hình ảnh quê xưa” với Hoàng Trọng; “Chuyến tàu tiễn biệt” với Minh Kỳ; “Hai chuyến tàu đêm” với Trúc Phương; “Đôi mắt người xưa” với Nghiêm Phú Phi; “Mùa thương tay đợi mắt chờ”, “Vòng tay giữ trọn ân tình” với Đỗ Kim Bảng; “Tìm về” với Lan Đài; “Đò ngang” với Tuấn Khanh; “Đừng đùa với tình yêu” với Phạm Mạnh Cương; “Đời còn ngăn cách nhiều hơn” với Cao Hoàng...

Về nhạc phổ thơ, người yêu nhạc thường nhắc đến những bài “Người em sầu mộng”, “U hoài”, phổ thơ Lưu Trọng Lư; “Một lần cuối”, phổ thơ Nguyễn Bính; “Hãy yêu tôi”, “Em tự nghìn xưa chuyển bước về”, phổ thơ Đinh Hùng; “Thương về năm Cửa Ô xưa”, phổ thơ Tạ Tỵ; “Đêm già từ”, phổ thơ Thế Vân; “Những bước chân âm thầm”, phổ thơ Kim Tuấn; “Thôi”, phổ thơ Nguyễn Long; “Về miền Tây”, phổ thơ Văn Thế Bảo; “Đời thông”, ý thơ Nguyễn Đình Toàn (bài thơ “Không dung”); “Buồn”, ý thơ Tạ Ký (bài thơ “Buồn như”)... Có thể kể thêm ít bài dân ca và phổ ca dao như “Tát nước đầu đình”, “Lý ngựa ô”, “Lý con sáo”, “Lý quạ kêu”, “Lý qua đèo”...

Y Vân còn viết nhạc cho các phim truyện, như “Thúy đã đi rồi”, “Xa lộ không đèn”, “Nhu giọt sương khuya”, “Nhu hạt mưa sa”..., thường là các bài nhạc chính trong bộ phim cùng tên. Không chỉ sáng tác, ông còn được biết đến như một trong những nhạc sĩ soạn hòa âm tên tuổi thời ấy, bên cạnh các nhạc sĩ Hoàng Trọng, Văn Phụng, Nghiêm Phú Phi, Lê Văn Thiệp..., đồng thời còn là nhạc trưởng của “Ban nhạc Y Vân” và có một trung tâm sản xuất băng, đĩa nhạc tên “Mây Hồng”.

Cây đàn muôn điệu, cuộc sống muôn màu

*Gió nhẹ tựa như
hơi thở của người yêu
buồn mà duyên dáng*

Câu hát ấy ở trong bài “Tình yêu thủy thủ” (1965) của Y Vân và là câu tôi thích nhất trong bài hát ấy. “Buồn mà duyên dáng”, tôi chưa hề nghe ai nói thế bao giờ. Làn gió biển mơn man trên da thịt tựa như hơi thở nhẹ nhàng của người mình yêu, *buồn mà duyên dáng*. Câu hát thật đẹp!

Người khác có thể thích những câu hát khác trong bài ấy, như là:

*Anh là thủy thủ / mang lòng biển cả
trao về tình em...*

*Anh là thủy thủ / yêu đời biển cả
như người tình chung*

“Người tình chung”, cách gọi ấy không mới hay sao!

Tình nào cho em / Tình nào cho nước

“Nước” ở đây vừa là đất nước, vừa là sông nước, là biển cả.

Không rõ là có bao nhiêu chàng trai khi “lên đường nhập ngũ tòng quân” đã tình nguyện vào binh chủng... hải quân chỉ vì yêu bài “Tình yêu thủy thủ”, chỉ biết rằng bài hát ấy qua giọng hát thật ấm áp của Hồng Phúc và Ban nhạc Y Vân, đã phổ biến rộng rãi và được yêu chuộng đến mức Y Vân phải viết thêm bài “Tình yêu phi công” và “Tình lính” nữa cho... đủ bộ và cho công bằng, để “hải lục không quân” đều vui vẻ cả làng (tuy nhiên “Tình yêu thủy thủ” vẫn được yêu chuộng hơn). Sau “Tình yêu thủy thủ”, có khá nhiều bài nhạc tiếp theo của các nhạc sĩ khác viết về những chàng trai ôm mộng hải hồ, về những bông “hoa biển” và về những “người yêu của lính”... biển (như “Hoa biển” của Anh Thy, “Thủy thủ và biển cả” của Y Vũ, “Một lần xa bến” của Trường Sa, “Tình ca người đi biển” của Trường Hải, “Tâm tình người lính thủy” của Anh Thy & Thanh Viên, “Vùng biển trời và màu áo em” của Nguyễn Vũ... vân vân). Những chàng thủy thủ có một thời được “lên điếm”, một thời... “bao nhiêu bến, bấy nhiêu tình”, cũng là nhờ bài hát ấy, “Tình yêu thủy thủ”.

Người ta yêu “Tình yêu thủy thủ” không phải chỉ ở những câu hát như thế mà còn ở thể điệu Hully Gully trẻ trung, vui nhộn, được xem là bài Hully Gully đầu tiên của nhạc Việt (“Đêm huyền diệu”, “Thần tượng”... là những bài tiếp theo của Y Vân cùng một thể điệu).

“Tình yêu thủy thủ” là một bài “nhạc lính”, nói rộng hơn, một bài “nhạc thời trang” vào thuở ấy. Y Vân vẫn được xem là người nhạc sĩ đi tiên phong trong các thể điệu mới (Cha Cha Cha, Twist, Agogo, Surf...); và hơn thế nữa, có khả năng đặc biệt là rất bén nhạy và thích ứng nhanh chóng các trào lưu âm nhạc thế giới để đưa vào dòng nhạc Việt các kiểu mẫu “thời trang âm nhạc” mới nhất, thịnh hành nhất, như người bắt mạch được thị trường tiêu thụ để dọn ra những “món ăn” lạ miệng, hấp dẫn và hợp khẩu vị khách hàng.

Khi mà cơn bão Twist quét ngang vòm trời âm nhạc châu Âu, khi mà đâu đâu cũng nghe “*Come on, let's twist again...*”, và khi mà mọi người không thể nào... ngồi yên một chỗ được khi điệu nhạc kích động ấy trỗi lên thì một nhà sản xuất băng đĩa nhạc tìm đến Y Vân. “Phải có một ‘*Let's twist again*’ cho nhạc Việt chứ!” Và thế là... “Đêm đô thị” ra đời, vang vang trên khắp các “đô thị” miền Nam. Bài nhạc nghe rất “Saigon by night”.

*Màn đêm xuống dần
muôn ánh đèn đột nhiên như ngời sáng
Kìa bao phố phường / bao mái lầu chìm trong bóng đêm
Lá lá lá lá la la!... / Lá lá lá lá la la!...
Đời đẹp quá... há há hà há ha... bài thơ!*

Tiếp đến là những bài Twist mang theo những con số, “60 năm”, “20 – 40”, và tiếp đến là những “Người yêu lý tưởng”, “Tình lính”, “Tình yêu và tuổi trẻ”, “Tình yêu và giông tố”, “Tình yêu dưới ánh mặt trời”... đã lôi cuốn các nhạc sĩ khác nhập cuộc để lại có thêm nhiều bài Twist nữa, tạo nên cơn lốc sôi động, cuồng nhiệt của “kích động nhạc” (tên gọi thuở ấy), đồng thời cũng mang đến cho nền âm nhạc miền Nam giữa thập niên 1960’s một khuôn mặt mới và một phong cách trình diễn mới, “hợp thời trang” hơn và quyến rũ hơn.

Trong lời nhạc của Y Vân, ta “bắt” được những câu hát khá “đặc biệt”, cho thấy những “sáng tạo” của ông không chỉ trong “ý nhạc” mà còn ở “lời ca” nữa.

“20 – 40” chẳng hạn, kể về một chuyện tình trái ngang, lỡ làng.

*Năm anh hai mươi / em mới sinh ra đời...
Khi em còn trong nôi / anh đã lo việc đời
Ôi, hai mươi năm u hoài
Đầu vừa điểm phai / gặp nhau tưởng duyên may
Ngờ đâu tình duyên đã lỡ rồi / lỡ tuổi lỡ thời*

(Chuyện tình “20 – 40” ấy ngày nay là chuyện... thường tình, chẳng ai thắc mắc, nên cũng chẳng việc gì mà phải “*Nay ta không xứng đôi / Thôi thôi chờ kiếp sau...*”, như là câu hát trong bài).

“Thần tượng” chẳng hạn, một bài hát khá “thời thượng”.

*Nếu em không cùng anh / sống chung trong cuộc đời
chỉ là người yêu thôi / em sẽ là thần tượng*

Câu hát cuối lặp đi lặp lại, nhỏ dần... “*Nếu chỉ là người yêu / em sẽ là thần tượng...*” Những lời ấy quả có đúng. Không có “*thần tượng*” nào bền vững mãi với thời gian. Khi không còn được đặt trên bệ thờ nữa thì thần tượng hóa thành xác phàm. Bài hát không mấy được hoan nghênh có lẽ vì... đúng quá, và vì các “*thần tượng*” ấy chỉ muốn được làm... “*thần tượng của muôn đời*”.

“*Đừng lừa dối nhau*” chẳng hạn, được tác giả ghi bên dưới tựa bài nhạc là “*Tặng những mối tình không trọn vẹn*”, là những nghi ngại, ngờ vực trong tình yêu.

*Đừng lừa dối nhau / đừng nói yêu khi ta gần nhau
Đừng lừa dối nhau / vì biết đâu tin nơi tình yêu*

“*Cánh hoa thời loạn*” chẳng hạn, kể về nỗi niềm của những người tình, những người vợ trẻ thời chiến chinh.

*Xin anh che chở / tám đời nhỏ bé hậu phương
như câu chuyện tình “Người hùng và giai nhân”*

*Những cánh hoa hồng
bên hàng rào kẽm / hầm chông
vẫn mong bàn tay / người đem tưới vun trong vườn*

Bài hát qua giọng Hà Thanh, nghe mà xót xa, tội tình.

Trong số những bài nhạc được yêu thích một thời của Y Vân vẫn có những bài về tình yêu thuở ban đầu. Tình đầu là mộng ước, là giấc mơ tươi đẹp nhất của một thời tuổi trẻ.

*Nhớ lần đến trường đón em
Ôi, đẹp thay ngày mới quen!
Tờ thư xanh giữ làm tin / kỷ niệm giây phút đầu tiên
mà nhiều đêm trắng / dẹt bóng hình em yêu
(“Đời còn ngắn cách nhiều hơn”)*

Bài hát, qua những giọng nữ mềm mại của Tuyết Mai-Kim Tước-Túy Hồng quyện lẫn vào nhau, như khơi dậy cả “*một trời kỷ niệm*”.

Mỗi người đều cần có một ngôi trường để luyện tiếc, để nhớ về... Nhớ về ngôi trường cũ là nhớ về những người thầy người bạn, những giờ ra chơi và một sân trường phượng vĩ.

*Một ngày tôi còn nhớ / đây trường hoa phượng vĩ
Tạm xa bao bạn cũ / nào ai biết ra đi
là sẽ không quay về...
(“Từ biệt mái trường xưa”)*

Nét nhạc Y Vân có dấu ấn riêng và ảnh hưởng ít nhiều đến sáng tác của các nhạc sĩ sau ông. Nhiều người vẫn lầm tưởng “*Ai nói yêu em đêm nay*”, một bài Slow của Trần Thiện Thanh, hoặc “*Kim*”, một bài Twist của Y Vũ, là của Y Vân. Trong những bài “*Những tâm hồn hoang lạnh*” của Y Vũ, “*Tôi đưa em sang sông*” của Y Vũ & Nhật Ngân... người ta nghe phảng phất nét nhạc (và cả lời ca)

của Y Vân, qua những dấu thăng (*dièse*) hoặc dấu giảm (*bémol*) ở nốt nhạc cuối trong câu, tạo cảm giác lơ lửng, mênh mang.

Có thể nói được rằng Y Vân là nhạc sĩ của mọi thể loại, mọi thể điệu và mọi đề tài của nhạc Việt những thập niên 50's, 60's, 70's. Từ “Đêm đô thị” đến “Ngoại ô đèn vàng”; từ “Đời thông” đến “Hoàng hôn trên bãi biển”; từ “Người yêu lý tưởng” đến “Người vợ hiền”; từ “Phận má hồng” đến “Cánh hoa thời loạn”; từ “Thần tượng” đến “Áo ảnh”... Nghe nhạc Y Vân, người ta nghe thấy có hạnh phúc và khổ đau, có nụ cười và nước mắt, có hội ngộ và chia phôi, có hình ảnh người mẹ, người cha, người vợ hiền, người lính chiến, có tình yêu đôi lứa, có tình tự dân tộc..., tựa như ông muốn ôm hết cuộc sống vào lòng vậy. Nói cách khác, cuộc sống hiện ra muôn màu muôn vẻ trong nhạc Y Vân. Như câu nói của Robert Schumann, nhà soạn nhạc và phê bình âm nhạc nổi tiếng của Đức, “*Họa sĩ biến thơ thành tranh; nhạc sĩ biến tranh thành âm nhạc*”, Y Vân, ông đã vẽ ra những “bức tranh đời” nhiều màu sắc và sinh động bằng nét cọ thần kỳ là những nét nhạc, những nốt âm thanh tràn đầy cảm xúc.

Cũng do khả năng nhạy bén, đáp ứng mọi khuynh hướng, trào lưu âm nhạc, và thích ứng mọi tình thế nữa, người ta không ngạc nhiên khi biết rằng từ sau cuộc đổi đời năm 1975 ông chuyển sang viết nhạc phim và hòa âm, một chọn lựa khá phù hợp và là điều có thể hiểu được. Những sáng tác hiếm hoi của ông về sau này ít được phổ biến, và điều này cũng... có thể hiểu được.

Dòng suối nhạc của Y Vân biến đổi không ngừng, khi thì êm đềm hiền hòa, khi thì cuộn cuộn xối xả, như dòng chảy của cuộc sống đổi thay từng ngày, từng giờ. Sức sáng tác của Y Vân thật sung mãn và nguồn nhạc hừng trong con người nghệ sĩ ấy vẫn luôn dạt dào, như cuộc sống vẫn lao nhanh về phía trước. Bằng cây đàn muôn điệu và bằng những cung bậc kỳ diệu, ông đã tạo nên ở quanh ông một thế giới âm thanh thật phong phú và biến hóa đa dạng, đôi lúc khá bất ngờ và ngoạn mục như chàng nghệ sĩ đu bay giữa không trung tràn đầy tiếng nhạc, hay như những ngón tay mềm mại thoăn thoắt bay lượn trên những phím đàn.

Âm nhạc của Y Vân đến được với mọi người, mọi tầng lớp, mọi đối tượng. Dường như ai cũng tìm được ở nhạc Y Vân một bài nào mình yêu thích, ai cũng từng hát một đôi bài hay một đôi câu của Y Vân. Nói khác hơn, âm nhạc của Y Vân, bằng mọi ngã đường và bằng những cách riêng của ông, đã tới được và chạm được trái tim người yêu nhạc.

* * *

Anh muốn sống riêng trong một thế giới

*xa loài người / xa cuộc đời đầy đắng cay
Nơi đây anh là nghệ sĩ không tên
đem nhạc tình / ghi tràn đầy cung điệu buồn*

Những câu hát ấy ở trong bài “Thúy đã đi rồi”, Y Vân viết chung với Nguyễn Long, là bài nhạc chính trong cuốn phim cùng tên (đạo diễn Nguyễn Long thực hiện cuối năm 1961). Ước muốn được làm “nghệ sĩ không tên” của ông có vẻ không dễ thực hiện chút nào, vì ông đã trót là nhạc sĩ “có tên” tuổi với nhiều bài nhạc gắn liền tên ông; và hơn thế nữa, sau ngày ông lìa đời, ở trong nước, ngoài nước người ta vẫn cứ hát mãi nhạc của ông, vẫn cứ... “*Sài Gòn đẹp lắm! Sài Gòn ơi! Sài Gòn ơi!...*”

Nhiều người vẫn nói rằng vì Y Vân viết bài Twist “60 năm cuộc đời” nên ông cũng từ biệt cuộc đời này vào đúng năm... 60 tuổi, hoặc khi viết bài ấy ông đã tiên tri rằng ông sẽ lìa đời năm 60 tuổi. Đúng ra, ông mất năm 59 tuổi (1933 – 1992), người ta đã “rộng tay” tính theo... tuổi âm lịch để cho “lời tiên tri” của ông được ứng nghiệm. Gần một năm sau ngày ông mất, bà mẹ ông, người từng là nguồn nhạc hứng cho ông viết nên bài hát nổi tiếng “Lòng mẹ”, cũng lặng lẽ qua đời. (Tôi không nghe nói có ai đi tìm kiếm dấu vết bà mẹ ấy như đi tìm kiếm dấu vết những “Diễm xưa”, những “Hoàng Thị Ngọc”... là nguồn nhạc hứng cho những bài nhạc tình được người đời yêu thích).

Tôi thích một bài Twist khác của ông hơn, nghe vừa vui vui lại vừa buồn buồn.

*Tình đời nhiều lúc mĩa mai
Cuộc đời nghìn đắng nghìn cay
Vui đó sầu đây... / Thôi thế là thôi!...*
(20 – 40)

Bài hát nghe được với giọng Phương Tâm, cô ca sĩ một thời “chuyên trị” những bài “kịch động nhạc” của Y Vân. “*Thôi thế thì thôi!... / Thế thôi thì thôi!...*”, giọng nữ chính đã dứt tiếng, những giọng nam phụ họa vẫn còn lặp đi lặp lại, nhỏ dần, nhỏ dần...

Tôi nghĩ đến những niềm vui và nỗi buồn trong bài hát ấy, trong câu chuyện tình trái ngang, lỡ làng ấy, làm cho hai kẻ yêu nhau không đến với nhau được. Tôi cũng nghĩ đến những nụ cười và nước mắt trong những tán tuồng vẫn diễn ra giữa cuộc đời “*vui đó sầu đây*” này. Tôi cũng nghĩ đến những phút cuối ông lặng lẽ từ biệt thế gian này để đi về một thế giới khác, không rõ trong đầu ông khi ấy có nghe vọng lên câu hát ông đã viết ra như một dấu chấm hết cho bài hát “*dở khóc dở cười*” ấy. *Thôi thế thì thôi!... / Thế thôi thì thôi!...*

Y Vân, ông đã từng làm bao người cùng khóc cùng cười với ông. Ông đã ngợi ca tình yêu, ông đã mang những lứa đôi lại gần nhau hơn và yêu nhau hơn, vì chỉ sợ mất nhau, chỉ sợ không giữ được nhau. Ông đã ngợi ca cuộc sống, ông đã làm cho người người thương yêu cuộc đời hơn, dẫu cho đời sống có lúc không được như ý muốn và không phải là lúc nào cũng đẹp. Ông đã ngợi ca tình người, ông đã làm cho người người thương quý nhau hơn và tử tế với nhau hơn, như tình nghĩa vợ chồng, như tình thân bè bạn, như tình yêu chan chứa của những đứa con dành cho đáng sinh thành... Phía sau những dòng kẻ nhạc của ông người ta nhìn thấy được trái tim đầy tình nhân bản.

Y Vân, ông đã cố làm cho cuộc đời trở nên tươi đẹp hơn, hay ít ra trông có vẻ tươi đẹp hơn. Đường như ông vẫn muốn tin rằng, dẫu có thế nào đi nữa thì mọi chuyện sau cùng vẫn đi đến một kết thúc

tốt đẹp. Điều có có xảy đến hay không, không ai biết chắc. Nói rằng ông có tài “tiên tri” để thấy trước là ông chỉ góp mặt góp tiếng với thế gian này có 60 năm thôi, tôi không tin lắm, thế nhưng tôi tin rằng ông đã thấy trước là—như ông đã viết ra trong bài “Đòi thông”—suốt một đời “*hoài công tìm kiếm trên bước đi thăng trầm...*”, ông chẳng tìm thấy được gì ở cuối đường, ngoài nổi... trống không.

Và tôi cũng tin rằng không phải là ngẫu nhiên ông viết nên những câu hát...

*Người đi tiếc chi cho thêm buồn
tìm thư thái trong tâm hồn
thì đừng xây mơ trên cát vàng*
(“Hoàng hôn trên bãi biển”)

Như những lâu đài bằng giấy, như những dấu chân trên cát sóng biển sẽ xóa nhòa, liệu còn có nghĩa gì, khi mà những phù hoa phù phiếm, những phấn son cuộc đời rồi... “*cũng theo hư không mà đi*”.

Liệu còn có nghĩa gì, khi mà ông đã phải chia tay với cuộc sống ông vẫn muốn làm cho tươi đẹp hơn, và khi mà những “muôn màu muôn vẻ” của cuộc sống ấy, chung cuộc chỉ như những màu sắc lung linh, óng ánh của những bong bóng xà phòng, thật mỏng manh và tan biến trong thoáng chốc như là... ảo ảnh cuộc đời.

Lê Hữu

(Trong sách “Âm Nhạc Của Một Thời”)

* *Nguồn ảnh: internet*